

og det gaar ikke an at opstille det her i denne Lov, naar man ikke kan gjennemføre det i utallige andre Forhold. Vil man ved Landarbeide kunne opstille analoge Bestemmelser, vil man kunne gjøre det lige overfor alle de Kvinder, der beskæftige sig med Salg, eller som bære deres Varer omkring, lige overfor dem, der bære de tunge Brødkurve eller Fiskekurve om paa Skuldrene for at erhverve Jøden — vil man kunne paalægge dem, at de ikke maa gjøre det paa bestemte Dage? Nei, det gaar slet ikke an. At det kunde være en overordentlig stor Vælgjerning, hvis man med det Gode, ved alvorlig Paavirkning, ved Arbeidsgivernes Bestræbelser og paa alle andre Maader kunde fritage Kvinden og navnlig den gifte Kvinde for Arbeide i Fabrikker og lignende Virksomhed, for at de i høiere Grad kunde blive Husmødre — ja, det vilde være i høieste Grad ønskeligt; men deraf følger ikke, at denne Lovbestemmelse gaar an.

Utlæg: Det er jo den mørkeste Skyggeside ved Industrien, som bliver mørkere og mørkere, jo mere Industrien udvikler sig, at den gjør en Del Mennefer næsten til Trældyr, det vil sige, fastholder dem saa lang Tid med saa ensformigt og trættende Arbeide, at det aandelige Liv efterhaanden udslukkes og deres moralske Begreber ogsaa gaa tabte, og derfor er det jo, at man i det Mindste i de fleste civiliserede Lande har forsøgt ved Lovbestemmelser at sætte visse Grændser herfor. Alle de Grændser, man opstiller, ville fra Industriens Standpunkt betragtes som Indgreb, og i hvor høj Grad de ogsaa kunne være Indgreb i visse Industrier, derpaa har jeg faaet et nyt Bevis ved at modtage et Brev fra Bestyreren for en større Fabrik her i Landet, hvoraf tydelig fremgaar, hvor stærkt denne Lov vil gribe ind i en enkelt Industrigræn, og det Samme kan være Tilfældet med adskillige andre. Det er forresten en Industri, som den ærede Ordfører, saavidt jeg husker, omtalte ved 1ste Behandling, nemlig en Glasfabrik. Det Brev, som ligger her for mig, oplyser, at man i Fabrikken i det nordlige Sylland sædvanlig arbeider om Natten, og dertil bruges 18 Drengene i en Alder fra 10 til 12 Aar, som arbeide 12 Timer og betales derfor med 4 Rdl. om Maaneden, det vil sige, omtrent 1 Mark for disse 12 Timer. Arbeidet er for Resten ikke strengt. Det bestaar i at bære Støbeflasker hen til Rjøleovnen. I en anden Gren af den samme Fabrikation anvender man 14 Drengene i en Alder fra 12 til 14 Aar 12 Timer i Træk, saaledes at de skifte i to Hold, og at det Hold, som arbeider om Natten, arbeider paa denne Tid 12 Timer ad Gangen en hel Uge i Træk, saa afløses det af det andet Hold, der arbeider om Dagen og saa fremdeles. De fortjene imidlertid noget mere, nemlig 8 a 9 Rdl. om Maaneden, og det anses for at være en meget god Stilling,

fordi de, naar de ere blevene 16 Aar, kunne blive virkelige Arbeidere, Formblæsere, og da fortjene henved 20 Rdl. om Maaneden. Disse Drengene have 3 hele Fridage om Aaret, nemlig første Suledag, første Paaskefeday og første Pinsefeday. Derimod have de en Maaned Ferie om Sommeren, naar det er nødvendigt at ombytte Ovnene. Der er sørget for, at de have deres egen Stole, hvis Undervisningstid retter sig efter Arbeidstiden. Der er fast Løge ved Fabrikken, og der er sørget for Friboliger; men det vil alligevel ses, at hvad denne Fabrikation kræver af unge Mennefer, gaar betydelig ud over, hvad dette Lovforslag tilstøder. Hvorvidt den ærede Indvigningsminister vil kunne komme overens med disse Fabrikanten, maa blive hans Sag. Jeg ansøgte blot dette Exempel for at vise, i hvor høj Grad denne Lov griber ind i Fabrikforholdene, og hvor forsigtig man derfor ogsaa maa være med at vedtage dens enkelte Bestemmelser. — Der er en af disse Bestemmelser, der udelukkende har været Gjenstand for Diskussion i Dag, og det er den om de gifte Kvinders Arbeidstid. Jeg har været med til at opstille Forslaget, ikke fordi jeg tror mig saa meget sagkyndig, at jeg ubetinget vil tilraade Thinget at vedtage det, men fordi det forekommer mig, at Sagen bør drøftes, da den, saavidt jeg husker, ved 1ste Behandling kun ganske løselig blev berørt af mig. Naar ærede Medlemmer have troet, at Forslaget medførte et utilbørligt Indgreb i Familieforholdene, tror jeg dog, at den ærede Ordfører har fuldstændig Ret i, at det er et meget lempeligt Indgreb i Sammenligning med det, man gjør med Hensyn til Anvendelsen af unge Mennefer. Naar det er blevet udtalt, at Bestemmelsen ikke passede i Lovudkastet, kan jeg ikke indrømme dette. Jeg kan gjerne indrømme, at Udvalget har glemt at stille Ændringsforslag til § 1; men det kan jo i hvert Fald ske ved 3die Behandling; men i Henseende til Lovudkastets Indhold hører det virkelig med, fordi — det er i det Mindste min Overbevisning — den gifte Kvinde netop af denne Klasse befinder sig i en ligesaa afhængig eller mere afhængig Stilling end mange af de unge Mennefer, man ved denne Lov vil beskytte; og vil man beskytte den ene Afhængige, er der god Konsekvents og Mening i ogsaa at beskytte den anden. Meningen med denne Bestemmelse er at forhindre, at man tvinger den gifte Kvinde til at arbeide Ugens syv Dage, den ene efter den anden, uden at kunne befymre sig det Mindste om sit Hus. Vil hun, kan hun overmaade let, ved at paatage sig Affordarbeide og deslige, kunne omgaa Forbudet, men Beskyttelse har hun i et saadant Forbud. Naar det ærede 1ste Medlem fra 1ste Kreds (Madvig) mente, at denne Bestemmelse vilde fremme Usædelighed, forekommer det mig rigtigt nok at være en temmelig langvejsfra hentet Indvendning. Fristel-